

NORSK ALMENNINGSFORBUND

Landsomfattende sammenslutning av norske bygdealmenninger

Miljøverndepartementet
Pb 8013, Dep
0030 OSLO

Innspill til Lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (Marka) eller "Markaloven".

Innledning

Norsk Almenningsforbund representerer bygdealmeningene i Norge. Almenningene representerer betydelige arealer innenfor Oslomarka – ca 280.000 daa med over 1900 eiere/bruksberettigede..

Almenningene har sin virksomhet innenfor eiendomsforvaltning, skogbruk, og utmarksvirksomheter.

De bruksberettigede tar ut sitt utbytte bl.a i form av rabatter og bidrag på trelast og byggevarer. De bruksberettigede har videre rett til beite, fiske, småviltjakt og seterdrift i almenningen.

Generelle betraktninger

Som skogeiere anerkjenner vi at regjeringen er opptatt av å sikre marka for framtidige generasjoner, og ser samtidig behovet for et sterkere vern av marka enn dagens lover og forskrifter. Vi er fornøyd med at regjeringen har involvert skogeierne som medspillere og kunnskapsressurs i lovarbeidet.

Regjeringen har vært tydelig helt siden oppstarten på lovprosessen om at skogbruket i marka skal videreføres som idag. Vi er svært tilfreds med at dette er fulgt opp i det lovutkastet som nå foreligger.

Det er imidlertid liten tvil om at det fremlagte lovverk legger hindringer for en potensiell kommersiell utnyttelse av utmarka. Hvilke aktiviteter som bør oppfattes som landbruksnæring i årene framover er derimot vanskelig å konkretisere i dag, men Norsk Almenningsforbund mener lovverket må legge opp til å takle endringer i hva som bør defineres innenfor næringsaktivitet for landbruket.

Dagens markapolitikk med samarbeid mellom grunneiere og friluftsansjoner fungerer nå svært bra etter noen konfliktfylte år på 1980 og 1990 tallet. Konflikter i almenningenes del av marka har nå vært totalt fraværende i mange år. Vi håper ikke den nye markaloven skal forrykke dette gode samarbeidet.

Særlig må nevnes samarbeidet mellom Skiforeningen, DnT og "markaskogbruket" gjennom halvårlige kontaktmøter.

Vi er svært skeptiske til lovutkastets forslag om vern av hensyn til friluftslivet. Et slikt vern er vanskelig i forhold til hvilke kriterier man skal legge til grunn for friluftsliv, fordi at friluftslivet er uendelig mangslungent. Generelt er vi som skogeiere ikke positive til vern, men ser selvfølgelig verdien av å verne skogområder av naturhensyn så lenge det er basert på faglige og klare kriterier.

NORSK ALMENNINGSFORBUND

Landsomfattende sammenslutning av norske bygdealmenninger

- 2 -

Vi vil derfor fraråde regjeringen å verne områder basert på upresise og subjektive kriterier som "naturopplevelser" og "friluftsliv".

Dersom dette likevel skal gjennomføres, må det baseres på frivillige ordninger.

Synspunkter og innspill til de enkelte paragrafer:

§1 Formål

Vi mener at formålsparagrafen bør omformuleres noe. Her står: "Det skal samtidig tas hensyn til bærekraftig bruk til andre formål." Etter vår mening blir dette for vagt.

Almenningene har tradisjonelle bruksretter til ved, tømmer og beite, og så lenge fiberproduksjon og beite drives bærekraftig forventer vi at dette likestilles med "sikring av området til friluftsliv, naturopplevelse og idrett".

Norge er i disse tider midt i en omstillingsfase fra bruk av fossil energi til fornybare ressurser, Osloområdet er i så henseende i særklasse det området man oppnår mest ved en slik omlegging. Det er derfor viktig å sikre den framtidige tilførselen av fiber som energibærer i dette området.

Vi foreslår derfor følgende omformulering:

Formålet med loven er å bevare et rikt og variert landskap, natur og kulturmiljø i Marka og sikre områdets spesielle verdi for friluftsliv, naturopplevelse, idrett og andre bærekraftige formål.

§4 Forbud mot bygge- og anleggstiltak, planlegging mv.

Vi kan akseptere et strengt byggeforbud i marka så lenge det gis anledning til bygging av husvær og anlegg for seterdrift og skogbruk.

For almenningene ville det være fullstendig umulig å akseptere et forbud mot bygging av husvær for seterdrift. Dette er en del av driftsformene i en almenning med tusen år gamle nedfelte rettigheter, noe som også er stadfestet i almenningslovgivningen.

Vedrørende byggeforbudet forøvrig, vil vi også minne om at reiseliv og turisme er en del av den framtidige landbruksnæringen, slik at den nye loven ikke må hindre bygninger til dette formålet.

Departementets kommentarer til § 4 med forbud om bygging av kennel, hestesenter, campingplass osv kan derfor synes unødig streng.

§ 6 Tilrettelegging for ferdsel, stier og løyper, inngrepstillatelse mv.

Samarbeidet mellom friluftsansjoner, grunneiere og deres grunneierorganisasjoner fungerer utmerket i dag. I praksis blir disse enige og sender melding til kommunen. Etter vår oppfatning bør dagens regulering på dette området videreføres. Det er ingen grunn til å endre på noe som er effektivt og velfungerende fra før. Beslutningsprosessen det legges opp til i lovutkastet kan bli lite effektiv og tjenlig, og vi er uenige i at Fylkesmannen her kan vedta inngrep som beskrevet i lovutkastet.

NORSK ALMENNINGSFORBUND

Landsomfattende sammenslutning av norske bygdealmenninger

- 3 -

Prinsipielt bør tilrettelegging for ferdsel, stier og løyper være en sak mellom den enkelte grunneier og friluftsansjoner, ikke grunneierorganisasjonene, selv om denne med fordel bistår enkeltgrunneieren.

Hovedregelen bør være slik det står i kommentarene; nemlig at anlegg, rydding, merking og preparering av stier og løyper er avhengig av tillatelse fra grunneier.

En grunneierorganisasjon kan ikke representere sine medlemmer i slike saker. Det må presiseres at dersom andre skal overta denne retten, står man overfor et ekspropriasjonsinngrep som medfører erstatningsansvar.

§8 Motorferdsel

Intensjonene ved denne paragrafens første ledd synes fornuftig, men paragrafen gir hjemmel til å lage forskrift om kjøring på private veger, kjøring som i dag har svært ulik praksis i de forskjellige delene av marka.

I denne sammenhengen kan det se ut som om almenningene står i en særstilling vedr. kjørepraksis. Alle almenningene rundt marka er nært knyttet opp mot de enkelte bygdelag, der det fra gammelt av var en stor del av befolkningen med bruksretter i almenningen. Etter at skogsbilvegutbyggingen startet på 1960 tallet, har det vært vanlig praksis i almenningene at folk fra bygdelaget har kunnet bruke mesteparten av almenningens vegnett mot betaling av vegavgift og i sin næringsutøvelse.

Vi kan ikke uten videre godta en innskrenkning i denne rettigheten uten erstatning.

Samtidig mener vi at hjemmelen til forskrift ikke kan benyttes til å begrense kjøring i forbindelse med næringsvirksomhet, som for eksempel beitetilsyn, jakt, fiske og utleie av skogshusvær. Når det gjelder beite, jakt og fiske gir også almenningsloven rettigheter til eierne/bruksrettsinnehaverne i almenningen, og person og godstransport i denne sammenheng må være tillatt.

I paragrafens punkt d bør det stå:

d) skånsom transport av felt elg og hjort

§ 12 Særskilt vern, § 13 Saksbehandlingsregler, § 14 Kompensasjon til eiere og rettighetshavere i verneområder.

Lovutkastet etablerer en ny form for vern som etter vår oppfatning er dårlig utredet i forhold til faglighet/dokumenterbarhet. Det mangler klare og presise kriterier for grunnlaget for vern, og for hvilken dokumentasjon som må være på plass. Begrepet "opplevelsesverdier" fremstår som uklart. Opplevelsesverdier er i sin natur subjektive, og det gjør at vern er vanskelig å gjennomføre.

Som almenning er vi ikke generelt positive til vern, men ser selvfølgelig verdien av å verne skogområder av naturhensyn basert på faglige og klare kriterier.

I forbindelse med ny biomangfoldlov ble behov for vern av hensyn til friluftsliv vurdert, uten at man fant behov for å innføre noen regler om en ny verneform.

NORSK ALMENNINGSFORBUND

Landsomfattende sammenslutning av norske bygdealmenninger

- 4 -

Tradisjonelt har verneformene vært forbeholdt naturverdier, og friluftsliv har vært et tilleggsmoment i vurderingene. Her brytes dette prinsippet, uten at det er gjort noen bred utredning av behov og hvordan dette best bør reguleres. Skal det vernes av hensyn til friluftlivet, mener vi at frivillig vern må være den primære arbeidsmetoden også her.

Faktisk er det slik at områder som vernes ofte får redusert sine friluftskvaliteter, fordi de blir mindre tilgjengelige for folk som følge av forfalne veier og stier. Godt vedlikeholdte skogsbilveger og lett tilgjengelige områder har stor verdi for innbyggerne i området rundt Osloområdet for bruk i rekreasjon og idrett, særlig gjelder dette eldre mennesker med reduserte bevegelsesfunksjoner.

Grunneierne og rettighetshaverne er gitt en alt for beskjeden rolle i saksbehandlingsreglene. Det bør stå at samtlige grunneiere så vidt mulig må underrettes ved brev om verneprosessen. I tillegg må grunneiere trekkes inn i forberedelsen av vernevedtaket etter § 13, tredje ledd, minst på lik linje med markaorganisasjoner.

Dersom det skal innføres fredning på friluftslivets premisser, må grunneierne sikres full erstatning etter prinsippet i naturvernloven § 20, altså som naturreservater.

Også saksbehandlingsreglene bør gjenspeile at man er over i de erstatningsbetingende rådighetsinngrep. I § 14 må det fremgå at det skal ytes full erstatning etter ekspropriasjonsrettslige prinsipper samt at skjønn skal avholdes etter de saksbehandlingsregler som følger av skjønnsloven, særlig kapittel III. Det innebærer at staten skal være bære saksomkostningene i forbindelse med slikt skjønn.

Forslag til tillegg i § 14 andre ledd:

Der et vern tilsvarende restriksjonsnivå på linje med reservatfredning etter naturvernloven, skal erstatning fastsettes i samsvar med reglene i lov av 6.april 1984 nr.17 om vederlag ved overføring av fast eiendom. Ved slikt vern skal tilstrebes frivillighet så langt mulig.

§ 15 Rådet for markasaker (Markarådet)

I utgangspunktet er vi skeptiske til et slikt råd. Vi er redd for at et slikt råd vil bli sammensatt av personer sentralt plassert i Oslo, og med liten eller ingen tilknytning til markaområdene i våre områder. Almenningenene er som kjent basert på sterk lokal tilhørighet, både hos de lokale innbyggere og folkevalgte i nærmiljøet.

Dersom det likevel skal dannes et slikt råd, er det uhyre viktig at sammensetningen av dette gjenspeiler markas forskjellige områder.

I lovutkastet er det ikke fastslått noen grunneierrepresentasjon i rådet. Dette må endres!

NORSK ALMENNINGSFORBUND

Landsomfattende sammenslutning av norske bygdealmenninger

- 5 -

Vi foreslår at det i markarådet må være 50 % representasjon fra grunneiersiden.

Av disse representantene bør en representere Norskog/Løvenskiold-Vækerø, en Viken Skogeierforening, og en almenningene i Marka.

Vi minner om at almenningene har omtrent 280 000 dekar innenfor marka, og består av 7 juridiske enheter med til sammen over 1900 eiere.

§ 16 Forholdet til andre lover

Vi kan ikke se at Lov om Bygdeallmenninger (1992) er tatt med i oversikten. Dette synes vi er svært beklagelig. Vi viser til at almenningene i marka dekker 280 000 dekar, og at de bruksberettigede (1936 stk) også har rettigheter på andre eiendommer. Dette gjelder først og fremst beite- og seterretter. (hos Løvenskiold-Vækerø, Young-Fearnley, Losby Bruk m.fl)

Vi ber departementet derfor ta med almenningsloven i §16.

§ 17 Tilsyn og kontroll

Det er i denne paragrafen foreslått at Statens naturoppsyn skal sammen med kommunen føre tilsyn med at lovens bestemmelser blir fulgt.

Statens naturoppsyn er etablert for å drive oppsyn på Statens grunn med spesialansvar for nasjonalparkene.

Vi kan derfor ikke se noen spesiell grunn til at SNO skal gis noen rolle i markaforvaltningen.

Det finnes ingen praksis for at Statens naturoppsyn rapporterer til kommunene i sin tjeneste, slik de må gjøre i denne sammenheng. Oppsynet bør derfor fortsette på samme måte som tidligere.

Dessuten finnes det allerede et velfungerende og etablert oppsyn i kommunene sammen med grunneiernes eget oppsyn og frivillige ordninger.

Bygdealmeningene i Oslomarka representerer både store arealer og store og tradisjonsrike brukerrettigheter.

Vi ber derfor departementet ta behørig hensyn til de innspill og kommentarer almenningene har når lovens endelige utforming skal foretas.

Med hilsen
Norsk Almenningsforbund

Jon K. Ødegaard
Styreleder
Sign

Rune O. Brenna
Sekretær